

DE LEGA- TIONIBVS CAPITV

LA TRIA D. CONRADI BRV-
ni Iureconsulti, Excerpta è Li-
bro eius Secundo. Cap.

IX. X. Et

XI.

Magenticis.

- I. De iustitia Legatorum.
- II. De fortitudine & con-
stantia Legatorum.
- III. De continentia Legato-
rum.

M.D. XLVIII.

APVD S. VICTOREM MO-
guntie per Franciscum Behem
Typographum.

REVEREN DISSIMO IN CHRI

STO PATRI, ATQUE PIISSI
mo Principi ac Domino, Domino IOHAN
NI à Maltitz, Episcopo Misnensi. Domino
suo Gratioso ac Hereditario.

S. P. D.

Euerendissime in Christo Pater,
Præsul & Princeps ornatissime.
Quum acquisuerit mihi precio
sissimum recens elucubrationum,
& antea nunquam editorum vo
luminum thesaurū, officioso labore ac studio suo,
pius & erga me multum beneficus, affinis meus,
D. Iohannes Cochleus: artium ac sacre Theolo
gie Magisterio insignitus: uisum est mihi admo
dum & æquum & honestum, ut præ omnibus
alijs Patronis ac Benefactoribus meis, R. D.
tue, tanquam Hereditario Domino meo, Primi
tias future in lucem editionis istius thesauri. fœ
lici (ut spero) auspicio dedicem. Quandoquidem
primam mortalis huius uite lucem, natus in hunc
mundum. Diposbaldi, in Misnensis provincie op
pido (quod paterno ac hereditario iure ad tuam
& Nobilis atq; inclyti uiri HENRICI à Mal
titz

E P I S T O L A

titz fratris tui Iurisdictionē hereditatemq; per-
tinet) accepi. Quare suppliciter oro, ut R.D. tua
clementer & gratiose in bonam partem accipiat
hanc meam deuotionem & operam, quam natu-
tuo iure ac desiderio in R.D. tuæ nomen & me-
moriam impendo, ut ex celebri nomine & am-
plissima dignitate tua, & patria mea (quæ te
quoq; genuit mihiq; hereditatis iure Dominum
constituit) honorem recipiat, & ego multis hac
editione notum faciam, atq; etiam apud posteros
contester, qualem mihi Deus & natura Domini
dederint, quem ingenito amore ac reuerentia
prosequi in perpetuū desidero. Nec dubito, hanc
deuotionem et animi gratitudinem erga te meam
non ingratam fore ipsi Autori, Clariss. & Do-
ctiss. uiro, D. CONRADO BRVNO, I.
V. Doctori, Cancellario Landeshutensi, qui non
uulgari amore ac amicitia R. D. tuæ iunctus ac
familiariter notus est. Accedit & ea ratio, quod
hoc in libello pulchra sit mentio de sacris quoq;
Legationibus. De quibus Apostolus ad Corin-
thios. Pro Christo (inquit) Legatione fungimur,
tanquam Deo exhortante per nos, Obsecramus
pro Christo, reconciliamini Deo. Huiusmodi au-
tem Legatione funguntur in Ecclesia præcipue
Episcopi, quorum summus est sacerdotij gradus.
Quare

DEDICATORIA.

Quare præ alijs omnibus merito dedicatur libel-
lus iste Amplissimæ Dignitati tuæ, Totum namq;
opus Quinque Librorum de Legationibus, ob
temporis breuitatem nunc ædi nos potuit, prop-
ter instantem Francfordiæ in hac Quadragesima
mercaturum. Bene ualeat R.D. tua Pijssime Præsul
& Princeps. Ex officina mea Die IX.

Martij. Anno Domini M. D.

XLVIII.

R. D. T.

Perpetuū deuotus & ad-
dictus

Franciscus Behem
Typographus.

A 3

ARGVMENTVM
SVMMARIVM. D. CONRADI
Bruni de Legationibus
Libri Quinq̃.

- I. De personis eorum qui mittunt Legatos, deq̃ mandatis & rebus Legationum.
- II. De personis eorum, qui Legati mittuntur, de scientia item & uirtutibus Legatorum.
- III. De officijs Legatorum.
- IIII. De Priuilegijs & immunitatibus Legatorum.
- V. De personis eorum, ad quos mittuntur Legati, & de officio eorum in suscipiendis dimittendisq̃ Legationibus.

CAPITA PRIMI
LIBRI.

- I. Sermonem hominibus humanæ

ARGVMENTVM.

manæ societatis conseruandæ causa datum esse. Deq̃ uario tam inter præsentis quam absentes sermonis usu.

II. Non omnia tuto per literas & scripta, sed quedam per fidos homines cōmodius transigi inter absentes.

III. Varia esse genera personarum, quarū ministerio absentes cum absentibus utimur.

IIII. Quid sit Legatio.

V. Legationem sine missione & mandatis esse non posse.

VI. De qualitate & conditione personarum, quæ Legationes mittunt.

VII. Sorte ne an electione, & quo ordine dādi sint Legati.

A iij De

ARGVMENTVM.

VIII. De mandatis Legatorum.

IX. De duobus generibus Mandatorum, quæ Legatis dantur.

X. Mandata Legatorum, literis tantum, non etiam testibus probari.

XI. De mandatis, instructionibus, literis commendaticijs, & ijs quas uocant Credentia.

XII. De occultis mandatis.

XIII. Quarum rerum sit Legatio.

XIIII. De Legatione libera.

CAPITA LIBRI II.

I. De personis eorū qui mittuntur, quos Legatos & oratores uocamus. Et de uarijs generibus eorum.

Quæ

ARGVMENTVM.

II. Quæ personæ Legationibus, & quibus ex causis fungi non possunt.

III. De personis, quas propter statum et conditionem, non quidem in totum, sed à certis personis ad certas & in rebus certis, Legationibus fungi non conuenit.

IIII. De scientia Legatorū.

V. De prudentia, et ad res agendas industria, solertia & sagacitate Legatorum.

VI. De experientia Legatorum, senioresq; iunioribus in Legationibus esse præferēdos.

VII. De eloquentia Legatorum.

VIII. De interpretibus Legatorum.

A v De

ARGVMENTVM.

IX. De iustitia Legatorum.

X. De fortitudine & constantia Legatorum.

XI. De continentia Legatorum.

XII. De modestia Legatorum.

XIII. De gratia Legatorum.

XIIII. Multi ne an pauci, & quot numero Legati super una re mittendi sint.

XV. De comitibus Legatorum.

CAPITA LIBRI III.

I. De officio Legatorum à sua ipsorum persona sumpto.

II. De officio à Legatis reddendo ijs à quibus mittuntur.

III. De officio Legatorum ijs ad quos mittuntur prestanda.

IIII. Ad officiū Legati pertinere

ARGVMENTVM.

tinere, ut mandata diligenter bonaq; fide conficiat.

V. De officio Legatorum quibus iurisdictio mandata est.

VI. De officio Legatorum in his quæ ad cognitionem rerum sacrarum pertinent.

VII. De officio Legatorum, quæ à prophana iurisdictione ducuntur.

VIII. De officio Legatorum bellicorum, quod in earum rerum cognitione uersatur, quæ ante bellum geruntur.

IX. De Iurisdictione, quam Legati bellici, in ipsa belli administratione & post bellum confectum exercent.

X. De foederibus & pace.

XI. De officio Legatorum
in

ARGVMENTVM.

in paciscendis foederibus & facienda pace.

XII. De officio Legatorum in consultando.

XIII. De officio Legatorum in his quæ ad meram executionem pertinent, ac inibi de varijs cæremonijs & ritibus indicendorum bellorum, ac percutiendorum foederum.

XIII. De matrimonijs & sponsalibus, quæ per Legatos contrahuntur.

XV. Quo ordine & processu Legationes rite administrantur.

CAPITA LIBRI IIII.

I. De iure non uiolandum Legatorum.

II. De pœnis eorum, qui Legatos

ARGVMENTVM.

Legatos contra ius gentium uiolant.

III. Iniuriam Legatis contra ius gentium illatam, etiam ij qui eos mittunt, uindicare debent.

IIII. Ius non uiolandum Legatorum, ijs tantum seruandum esse, qui honestè in Legatione uersantur.

V. De immunitatibus Legatorum.

VI. Legati an munera ab ijs ad quos mittuntur, accipere possint.

VII. De salarijs Legatorum.

CAPITA LIBRI V.

I. De personis eorum ad quos mittuntur Legati, deq; earum conditione & qualitate.

De

ARGVMENTVM.

II. De eorum, ad quos mittuntur Legati, circa Legationes autoritate.

III. De concilijs publicis & uarijs generibus eorum,

IIII. De personis conciliorum tam sacrorum quam prophatorum.

V. De autoritate conciliorum.

VI. De admissione Legatorum, & quomodo ab ijs ad quos mittuntur, excipiendi sint & tractandi.

VII. De dando Legatis consilio & audientia, deq; loco & tempore ipsorum.

VIII. De uocatione Legatorum in concilium, & de sessione ipsorum.

De

ARGVMENTVM.

IX. De ritu & ordine audiendarum Legationū, ac primum de audiendis postulatis Legatorum.

X. Derogandis sententijs audiendisq; suffragijs Legatorum in concilijs publicis.

XI. De dimittendis Legationibus.

XII. De his qui cognitionem postulatorum & controuersiarum ad alios reijciunt.

XIII. De postulatis Legatorum & uarijs generibus Responsorum.

XIIII. Oportere eos, ad quos Legationes mittuntur, in dandis responsis iustitiæ dignitatiscq; suæ rationem habere.

XV. De forma responsorum.

De

ARGVMENTVM.

XVI. De decretis publicorum conciliorum.

XVII. De subsignationibus atq; subscriptionibus Decretorum.

XVIII. Quæ sint presidentium partes, si maioris partis sententia, contra minorem, sed eandem tamen potiore & saniorē, præualuerit: aut minor pars maioris partis Legitimo decreto parere noluerit.

XIX. De decretis eorum, qui de rebus ad concilium delatis, soli decernendi definiendiq; potestatem habent.

XX. De profectione Legatorum.

XXI. Quales in accipiendis muneribus & honoribus esse debeant

ARGVMENTVM.

debeant ij ad quos mittuntur Legati.

XXII. De renunciatione Legationum.

Summa omnium capitulorum 73.

AUTHORES, QVIBVS IN

HIS LIBRIS DE LEGATIONIBVS VSI SUMUS.

THEOLOGI.	Leo Pontifex.
Origenes.	Gregorius Papa.
Ioan. Chrysosto.	Bernhardus.
Grego. Nazian.	Io: Gerson.
Cyprianus.	PHILOSOPHI.
Hieronymus.	Plato.
Augustinus.]	Aristoteles.
	B Xenoph.

Xenophon.	Anton. Corseti.
Cicero.	Azo.
Plutarchus.	Accursius.
Seneca.	Cynus.
Strabo.	Dynus.
Hipocrates.	Io. Fasiolus.
Galenus.	Angelus.
Plinius.	Bartholus.
Solinus.	Baldus.
Macrobius.	Paulus de Castro.
Quintilianus.	Oldradus.
Budaus.	Salicetus.
Pet. Crinitus.	Io. de platea.
Erasmus Roter.	Lucas de Pena.
IVRECONSVLTI.	Ludouicus Rom.
Io. Andrea.	Praposit. Alexan.
Archidiaconus.	Aluarotus.
Innocentius.	Andre: de Ifernia.
Speculator.	Alexander.
Abb: Panormita.	Iason.
Felinus.	Betrachius.
Dom. de S. Gemi.	Hippol. de Marf.
Philip. de frachis.	Petrus Rauennas.
Zabarella.	Decisões cappel.
A. Barbacia.	Tholosana.

M. An

M. Antonius Ba	T. Luius.
nerius.	Cornel. Tacitus.
Alciatus.	Salustius.
Soccinus.	Casar.
Decius.	Plinius.
HISTORICI.	Suetonius.
Eusebius.	Fenestella.
Tripartita.	Q. Curtius.
Theoderitus.	A. Gellius.
Iosephus.	L. Florus.
Egesippus.	Val. Maximus.
Thucidides.	Iustinus.
Herodotus.	Ael: Spartianus.
Herodianus.	Lampridius.
Appianus.	Iul. Capitolinus.
Dionysius.	Fi: Vopiscus.
Hallicarnasseus.	Sex. Aur. Victor.
Plutarchus.	Eutropius.
Diodor. Siculus.	Paulus Orosius.
Philostratus.	Paulus Diaconus.
Dioge. Laertius.	Iornandes.
Procopius.	Platvna.
Arrianus.	Abb: Vrspergen.
Ruffinus.	Otto Frisingensis.
Nicephorus.	Anto. Sabellicus.

B ij Petrus

Petrus Martyr.	POETAE.
Annonius Mo-	Homerus.
nachus.	Virgilius.
Agathius.	Plautus.
Antonius Boni-	Terentius.
finius.	Ouidius.
	Horatius.

DE LEGATIONIBVS LIBER

II. D. CONRADI BRUNI IV.
reconsulti. De iustitia Legatorum. Cap.
IX.

Post scientiã sequitur, ut de uirtute morali dicamus: quæ fuit altera illa qualitas, quam in Legato considerandã esse supra admon-

DE IUSTITIA LEGA. CAP. IX.
admonuimus. Neq; enim satis ^{ut Legatus sit uir bonus.} est, doctum, prudentem, expertum, & dicendi facultate præditum esse Legatũ, sed in eo animi quoq; uirtutes exigimus, ut sit idẽ iustus, fortis, temperans, & (ut uno uerbo dicam) uir bonus. Nam qui prauus est, quanto magis scientia, & multarum rerum cognitione, & experientia excellit: tanto magis ingenio fretus, malicia in omnibus tam priuatis quam publicis actionibus nocere potest.

¶ Est autem uirtus (ut Cicero diffinit) animi habitus naturæ moderationi consentaneus, siue quo honesta facimus, turpia uitamus. Cicero huius partes quatuor constituit, Prudentiam,

B iiij dentiam,

D. ERVNI DE LEGA. LIB. II.
dentiā, Fortitudinē, Iustitiam,
& Temperantiam. Aristoteles
autem uirtutem in moralem &
intellectualem diuidit, & Pru-
dentiam: sicut scientiam & ar-
tem: sub intellectuā uirtute cō-
prehendit. Quamobrē & nos
eam scientiæ coniunximus, &
partē intellectuā uirtutis, non
moralis, (de qua hic loquimur)
fecimus.

I Primum igitur de iusti-
tia dicendum est. Hanc Cicero
diffinit esse habitum, qui com-
muni utilitate seruata, suā cuiq;
tribuat dignitatem. Aristoduo
genera iustitiæ constituit, Alte-
ram iustitiam totam siue uniuersa-
lem, Alteram particularem.
Vniuersalis est per quam legi-
bus

Aristo. li.
5. Eth. c. 1.
& 2.
Iustitia uniuersalis
seu legitima
quid est.

DE IUSTITIA LEGA. CAP. IX.
bus obedimus, unde & legiti-
ma dicitur. Leges de comuni
hominum societate conseruan-
da, de mutuis inter se officijs
præstandis, de utilitatibus com-
municandis, & breuiter de om-
nium uirtutum honestis actio-
nibus præcipiunt. Et hæc supe-
riorum est & inferiorum, maxi-
me autem eorum qui magistra-
tus & munera publica gerunt:
quorum officium est, nō solum
legibus obedire, sed etiam cas
pro uiribus tueri. Ac propterea
legitimæ iustitiæ opera sunt, san-
ctas et honestas leges condere,
conditas definire, definitas exe-
qui curare, et omnium actiones
ad communem utilitatem re-
ferre.

B iij Leges

*Partes legi-
gitimæ ius-
titie.* ¶ Leges uel à natura du-
cuntur, uel consuetudine indu-
cuntur, uel scripto proponun-
tur. Quæ à natura profectæ
sunt, ius naturale appellantur:
& est, quod non opinio genuit
sed quædā innata uis asseruit.
Religio. Huius iuris sunt, Religio, quæ
earum rerū est, quæ ad cultum
Pietas. et honorem Dei pertinent. Pie-
tas, per quam patriæ, parenti-
bus, & sanguine coniunctis of-
ficiū & diligentem cultum tri-
Gratia. buimus. Gratia, qua de nobis
bene meritos remuneramus, &
benefacientibus benefacimus.
*Vindica-
tio.* Vindicatio, qua uim ui repellē-
tes, nos nostraq; uindicamus et
*Observan-
tia.* defendimus. Observantia, qua
homines aliqua dignitate præ-
cellentes

cellentes honore dignamur. Et
Veritas, qua ea quæ sunt, aut *Veritas.*
fuerunt, aut futura sunt, immu-
tata dicuntur. Et ex hoc iure, ius *L. ex hoc*
gentiū deriuatur: quod fit, cum *iure ff. de*
id quod leniter à natura tra- *iust. & ius*
ctum est, maius facit usus, & ue- *re.*
lut communis gentium appro-
batio. Huius iuris sunt, bella, ser-
uitutes, quæ à uindicatione tra-
huntur: ut fidem atq; pacta ser-
uemus, unde et contractus pro-
ueniunt, quæ à ueritate ducun-
tur.

¶ Quæ autem uel consue-
tudine inducta, uel in scripto ut
seruentur proposita sunt, quia
ut posita sunt, ita mutari pos-
sunt, ius positiuū dicuntur (Ci- *Ius positi-
uum.*
cero legem appellat:) quæ ta-
B v men

men & ipsa a iustitiæ naturalis
& uniuersalis præceptis deri-
uantur. Nam non est lex quæ
non eadem sit honesta, iusta,
possibilis, secundum naturam,
& secundum consuetudinē pa-
triæ, loco temporisq; conueni-
ens, necessaria & utilis, manife-
sta quoq; ne aliquid per obscu-
ritatem incautum captione con-
tineat, nullo priuato commo-
do, sed pro communi utilitate ci-
uium conscripta.

Quid est
iustitia
particula-
ris.

¶ Iustitia particularis uir-
tus est, quæ æquitate seruata u-
nicuiq; tribuit quod suum est.
Id autem fit in distributionibus
honorum, præmiorum, pecu-
niarum, pœnarum: & commu-
tationibus rerū, propter quod
&

& Aristo: huius iustitiæ duas
partes facit, Distributiuam, quæ
circa distributiones: & Commu-
tatiuam, quæ circa contractus
uersatur, tam earum rerū, quæ
sponte: quam quæ clam & cum
inuitis geruntur, ut furtum,
adulterium.

¶ Hac igitur uirtute etiam
eos, qui legatione funguntur, ^{Legatis}
præditos esse oportet, & illius ^{necessaria}
præcepta in suscepto munere di- ^{est iusti-}
ligenter custodire, id est, leges ^{tia.}
omnes tam diuinas & natura-
les, quam humanas et posituias
seruare. Est autem primum & ^{Primum iu-}
præcipuum iustitiæ præceptum, ^{stitiæ præ-}
ut Deum colant & timeant, & ^{ceptum pro}
à Deo omnes actiones auspi- ^{Legatis.}
centur, in Deum referant, & in
Deo

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.
Deo finiant. Quod & Christus
præcepit.

Matth. 6. ¶ Primum, inquit, quæri-
Coloss. 3. te Regnum Dei. Et Apostolus
Paulus, onine quodcunq; faci-
tis in uerbo aut in opere, omnia
in nomine Domini nostri Iesu
Christi facite, gratias agentes
Deo & patri per ipsum. Et gen-
tilibus etiã in usu fuit, ut rerum
agendarum initium à precatio-
nibus caperent, quod nihil sine
Deorum ope, consilio, & hono-
re auspiciandum esse censerent.

*Heretici
nō debent
esse Lega-
ti.* Ac proinde à Legationibus re-
mouemus impios, hæreticos, &
schismaticos, & omnes qui Dei
nomen & doctrinam blasphe-
mant. Qui enim in Deum ini-
qui sunt, quomodo hominibus
quæ

DE IUSTITIA LEGA. CAP. IX.
quæ sunt iusta præstabunt.

¶ Secundum præceptum *Legatos*
est, ut & honestè uiuat, & in su- *honestæ*
scepta Legatione honestè uer- *uita esse*
setur. Nam ut doctus sit & pru- *oportet.*
dens legatus: Tamē plurimum
illius authoritati, si qua turpitu-
do uitæ illi possit obijci, detra-
hitur. In quo genere Demosthe-
nes, aduersus Aeschinē, et alij
contra alios laborant. Omniū
autem maxime, qui in sacris Le-
gationibus uersantur, studere
debent, ut eorum doctrinæ ipsa
etiam uita respondeat. Nemo
enim in Ecclesia Dei amplius
nocet, (ut ait Canon) quā qui c. *Nemo;*
peruersè agens nomen sacerdo *83. dist.*
tis habet, hoc est, eius qui Dei *2. Cor. 5.*
legatione in terris fungitur. Et
Domi-

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.

Exech. 2. Dominus missurus Prophetā,
primo iussit ut staret super pe-
des suos, id est, ad bona opera
surgeret, deinde iam stanti di-
xit. Fili hominis mitto ego te ad
filios Israël, ad gentes Aposta-
trices quæ recesserunt à me.

Legati ne
mini faci-
ant iniu-
riam.
Tertium præceptum est,
ut neminem iniuste lædat. Iniu-
ste autem lædunt qui alios iniu-
ria afficiunt. Iniuria fit quicquid
non iure fit, ut conuitia, calum-
niæ, iniustæ & calumniosæ ac-
cusationes, damna iniuste alla-
ta, furta, rapinæ, iniustæ captiui-
tates, pulsationes, homicidia, &
quæ sunt generis eiusdem. Itaque
in hoc præceptum commiserunt
Ro: Legati, qui apud Antio-
chum Regem, per spem ineun-
dæ

DE IUSTITIA LEGA. CAP. IX.

dæ amicitia Hannibalem falsè
criminati sunt. Item alij qui ad
Carthaginenses sub prætextu
dirimendarum controuersiarum
inter Masinissam Regem &
ipso missi, in occultis manda-
tis habuerant, ut uelut accusa-
tores calumniam in Hanniba-
lem curarent, ac nomen eius
deferret. Similiter Philippi Re-
gis Legati è Roma redeuntes,
qui falsis literis adulterino si-
gno T. Quintij signatis, quibus
Demetrius filius, tanquam re-
gnum uiuente patre ambiret,
deferrebat, Philippo redditis
id effecerunt, ut paulò post fi-
lium clam interfici mandaret.
Pleminius item Romanorum
Legatus, cuius rapinas, spolia,
stupra Punici,

T. Liuius
lib. 3. de
bell. Ma-
ced. et As-
iat.

T. Liuius
de bello
Maced. et
Asiat. lib.
10.

T. Liuius
lib. 9. Se-
cundi belli
Punici.

stupra matronarum, raptus uirginum, sacrilegia, aliâq; multa scelera in Locrenses admissa, eorum Legati coram Ro: Senatu exposuerunt.

Veraces oportet seruare fidem et pacta. ¶ Quartum præceptum est, ut in omnibus dictis factisq; sint ueraces, fidemq; & pacta diligenter seruent. Est enim (ut Cicero inquit) præcipuum iustitiæ fundamentum, fides, id est dictorum conuentorumq; constantia & ueritas: quam qui uiolant, non immerito iniusti appellantur. Sanitas est, inquit sapiens, fidelis Legatus, & sicut frigus niuis in die messis, qui misit illum, animam eius requiescere facit. Qui uero negocia sua credit infideli, in multa pericula

cula incidat necesse est, iuxta illud eiusdem sapientis. Dens putridus & pes lapsus, qui sperat super infideli in die angustiae.

¶ In hoc igitur præceptum *Qui sunt legati mendaces.* peccant mendaces, a quibus maxime cauendum est. Nam (ut Sapiens ait) potior est fur, quàm assiduitas mendacis. Ac primum quidem inter mendaces numeratur, qui cum missi non sint, tamen Legationem mentiuntur. Quales sunt hæretici omnes, qui se à Deo ad prædicandū missos mentiuntur. Huius criminis Demosthenes Aeschinē insimulat, contra quem orationē falsæ Legationis scripsit. Et M. Cicero Heraclidam *Cicero in oratore optimo.* negat Legationē habere, quia *In oratione pro Lucio Flacco* non

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.

In oratione pro P. Sextio. non sit à ciuibus suis missus. Idē Pisoni obiicit, quod Legatos non modo nullo Senatus consulto, sed etiam repugnante legauerit. Inter Legatos Philippi Regis ad Hannibalem missos, in Romana fortē præsidia illatos, eius Legationis Princeps Xenophanes mentitur, se à Rege suo ad amicitiam societatemq; cum populo Ro. iungendam missum, ac mandata habere ad Coss: Senatum, populumq; Romanum.

An mendacium excusari queat, quod apud hostes fit. **¶** Sed haud scio an inter mendaces, illos etiam numerem, qui ad euitandam uim & pericula hostium, se Legatos esse fingunt. Nam dolus an uirtus quis in hoste requirat? Quo sanē

DE IUSTITIA LEGA. CAP. IX.

sanē nomine fortasse Hannibal excusabitur, qui Romanorum insidias euitare uolens in Ceroma Insula, ne nosceretur, Tyrium se Legatum à suis dici iussit. Haud diuerso consilio Legati Philippi Regis (de quibus paulo ante diximus) usi, per eorum Principem Xenophanem à Rege suo se ad amicitiam societatemq; cum populo Romano iungendā missos dixerunt, ac mandata ad Coss: Senatū, populumq; Ro: habere: Quod & his ipsis in præsenti non male cessit. Nam hostes pro hospitibus habiti, tuti, & abierunt, & ad castra Hannibalis peruenerunt. Veruntamen quia & amicitiam simulantes cum Romanis

T. Liuius lib. 3. de bello Maced & A. stat.

T. Liuius lib. 3. Secundi belli Punici.

Mendacium Xenophanis deprehensum.

C ij

D. BRUNI DE LEGA, LIB. II.

nis contraxerant, ac cum Hannibale postea societate iuncta, Romanis fidem fefellerunt, quam & hostibus seruare debuerunt, nihil est quod eiusmodi mendacium excusari possit. Quod & euentus postea docuisse uidetur. Nam cum denuo una cum Hannibalis Legatis in manus Romanorum incidissent, ac qui, & unde, & quo tenderet cursum, interrogati, idem demum mendacium struxissent: Xenophane respondente, se à Philippo Rege ad Romanos missum, ipsum sanè suosq; collegas, & alienus cultus, & habitus, & literæ Hannibalis ad Philippum, & sermo punicus prodidit: propter quod & ipsi
& eo-

DE IUSTITIA LEGA. CAP. IX.

& eorum comites captiui Romam deportati sunt.

¶ Solent & nonnunquam <sup>Mendaci-
um officio
sum.</sup> Legati, cum sua mandata exponunt, ueluti causæ suæ inseruientes mentiri: Quod Liuius liberum: nostri officiosum mendacium uocant. Cuiusmodi fuit, quo Dicearchus Aetholorum Legatus apud Antiochum Regem usus est. Is enim quod magis Regis animum ad Romanum bellum commoueret, mentitus est, & Nabim & Philippum Reges, ad rebellandum Romanis paratos esse. Sed nec tale mendacium excusandum esse puto. Nam et si uir bonus, nonnunquam in defensione bonæ causæ, iudici auferre ueritatem
C iij possit.

T. Liuius
lib. 5. de
bello Maced.
ced. et Asiatic.

*Fab. li. 12.
orat. iust:
Plato lib.
3. de Re-
pub.*

possit (ut Fabius inquit) & Plato Rempub: administrantibus ad communem ciuitatis utilitatem aliquando mentiri permittat: reliquis autem a mendacijs abstinendū esse præcipiat: Tamen eatenus id accipiendū esse puto, quatenus sine damno & fraude aliorum fiat, & ab honestatis regula non discedatur.

¶ Postremo in hoc genere iniustitiæ delinquent Legati, qui mandatorum suorum fines nō diligenter custodiūt. Quod planè faciunt, qui aut Legationem deserunt, aut negotia aliter quam mandatum est, gerunt. De quibus posthac cum de officio Legatorum agetur, latius dicemus.

DE

DE FORTI TVDINE ET CON- stantia Legatorum.

Cap. X.

Fortitudo est uirtus, quæ circa pericula uersatur. Quæ et Legatis sæpe cum obeunda sint, recte & Legatum uirum fortem esse oportere diximus.

Arist: eum fortem appellat, qui circa honestam mortem & omnia quæ repente eueniunt, in-

territus est. Non igitur circa omnia pericula, sed circa ea tantū quæ mortem afferunt, & eandem pulcherrimam, quam scilicet in bello nimirum pulcherrimo periculo appetimus, uersari

C iij existit.

*Arist. lib.
3. Eth. ca.
6.*

Qui proprie fortes dicuntur.

D. BRVNI DE LEGA. LIB. II.
existimat. Qui autem metu op-
probriorum, quæ à legibus in-
feruntur, aut spe magnorū ho-
norum, aut experientia rei mili-
taris freti, aut ira perciti, aut ui-
ctorie spe, aut per ignorantiam
magna pericula impauidi ag-
grediuntur, hos similes quidem
fortibus, sed minimè fortes esse
contendit. Alij autem fortitudi-
nem circa quælibet magna, ea-
demq; honesta pericula, ac la-
bores uersari dicunt, ac proin-
de fortitudinem definiunt, esse
consyderatam periculorum sus-
ceptionem & laborum perpen-
sationem. Atq; huius partes con-
stituunt, fidentiam, patientiam,
& perseverantiam. Eum autem
qui his rebus bene instructus
fuerit,

Cicero li.
2. de inuen-
tione.

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.
fuerit, fortem appellant.

¶ Atq; horum sententiam *Quis Le-
gatorū re-
cte fortis
dicitur.*
sequuti nos quoq; fortem eum
Legatum appellamus, qui ma-
gnarum & excelsarum rerum
legationem suscipiens, eam am-
pla quadam & splendida ani-
mi propositione agitat, atq; ad-
ministrat. Tum se confecturum
eam cum dignitate, multum in
se fiducia certa cum spe collo-
cat, nihilq; ob id periculorum
laborumue refugit, sed animo
forti & inuicto æquè & prospe-
ra fert, & aduersa tolerat atq;
sustinet, & in proposito suo fir-
miter permanet atque perse-
uerat.

¶ Huius uirtutis officia præ-
stant, qui non uerentur ijs, qui
C v ægre

ægrè etiam audiunt, quæ sunt uera dicere, nec si offendantur audientes formidare. Qualis inter Legatos, qui Alexandriã

T. Livius lib. 1. de bell. Maced. et Asiaticis.

missi fuerant, M. Aemilius fuit. Is inter collegas natus quidem minimus, non ueritus est, duorum aliorum consensu, Philippum Regem adire, atque illi, quod arma Attalo & Rhodijs intulisset, tum Abydenos etiam oppugnasset, opprobare: non ignorans id ægrè laturum Regem, quod & Regis responsio planè testata est. Aetas (inquit) & forma, & super omnia Romanum nomen te ferociorem facit.

¶ Q. Fabius Ro: Legatus, unus ex ijs qui Carthaginensibus missi

missi sunt, ad percunctandos Carthaginenses, publicone consilio Hannibal Saguntum oppugnasset: & si id faterentur, populo Carthaginensi bellum indiceret: Leni quidem oratione quod mandatum erat percunctatus est, at ferociorem non solum sermone, sed etiam facto bellum indixit. Nam Porcio superbius respondente, quod pariturus animus uester, aliquando pariat: sinu ex toga facto, hic inquit uobis bellum & pacem portamus.

T. Livius lib. 1. Secundi belli Punici.

¶ Non minore animi magnitudine atque constantia. Cn. Pompeius à Senatu Ro. Legatus ad Antiochum missus, ut bello, quo Ptolomeum laceffebat, absti-

Lucius Flor. In epit. li. 45 Iustinus lib. 34.

D. ERVNI DE LEGA. LIB. II.

abstineret, mandata confecit. Is enim cum Antiochus prompto animo & amicissimo uultu dexteram ei porrexisset, & (ut Iustinus refert) osculum obtulisset. (Nam coluerat inter cæte

*Constantis animi
Legatus
Cn. Pompeius.*

ros P. Pompilius Antiochus cum Romæ obses esset) facessere interim priuatam amicitiam iubet, cum mandata patriæ intercedant, nec inuicem ei suam porrigere uoluit, sed tabellas,

*Senatus
Consultum.*

S.C. tenentes tradidit. Quas ut legit Antiochus, dixit se cum amicis colloquuturum: indignatus Pompilius quod aliquam moram interposuisset, uirga solum quod insistebat, denotauit, & prius (inquit) quam hoc circulo excedas, da responsum, quod

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.

quod Senatui referā, Adeoque hæc asperitas animum Regis fregit, ut pariturum se Senatui responderet. Certum profecto constātis animi documentum, sed quod uix temeritate careat, qua sese periculo obnoxium fecit. Nam in ea Legatione peremptus esse fertur. Cui & Senatus (ut author est Plinius) Columnam in rostris statui iussit: quanquam de C. Octauio hoc refert Plinius: A quo tamē hoc loco erratum esse Hermolaus Barbarus testatur.

*Plinius li.
34. ca. 6.*

¶ Huic confine est quod uni Legatorum ad Theucam Illyriorum Reginam missorū accidit. Hæc cum Legatis ipsis querelas sociorum & uarias iniurias

*Anto. Sabel.
bell. Acæna. 4. li.
9.*

D. BRVNI DE LEGA. LIB. II.
rias & prædas, quas ab Illyrijs
patrentur, exponentibus re-
spondisset, daturâ se operam,
ut nulla publice Romanis iniu-
ria fieret: ceterû prohibere suos,
quod minus priuatim fructum e
mari caperent (fecerat enim su-
is potestatem nauigandi marisq;
latrocinium in quoscunq; finiti-
morum exercendi) neq; regij id
moris esse, neq; se inhibituram.
Tû ex Legatis minor nati, for-
titer quidē, sed parum tempesti-
uē, & nō sine periculo: At quo-
niā, inquit, Romanis ô Theuca
optimus mos est, priuatas iniu-
rias publice ulciscēdi, inuandiq;
iniuriā affectos, dabimus operā
dijs uolentibus, ut uel inuita re-
giam istam consuetudinē emen-
des.

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.
des. Tam feroci responso eo ira-
cundiæ, cuius ille sexus impati-
ens est, processit Theucas, ut iu-
re gentiū neglecto miserit, qui
Legatos à se dimissos adorti, iu-
niorem obtruncarent.

¶ Considerandum igitur *Cautela le-
erit ante omnia Legatis, à qui-
bus, & ad quos missi sint, &* *gatis con-
siderāda,
ut pruden-
ter sint for-*
quo utriq; affecti sint animo: ut
si qui eos miserunt formidabi-
les sint ijs ad quos mittuntur,
tum ita affecti ut iniuriarum
tam sibi quā Legatis illatarum
sint impatientes, easq; ulcisci
iam parati, tum uerbis etiam
ferocioribus uti licebit, modo
ad tuendam dignitatem do-
minorum suorum, non ad alie-
nam iniuriam pertinentibus.
Sicut

Suetonius
in Augu-
sto.

D. BRRVNI DE LEGA. LIB. II.

Sicut Cornelius Cēturio, Prin-
ceps Legationis ab Augusto
missæ, ut peteret Augusto Con-
sulatum, interim admotis ad ur-
bem hostiliter legionibus, rete-
cto sagulo ostendens gladij ca-
pulum, non dubitavit in Curia
dicere, hic faciet si uos non fece-
ritis. Sin uero periculum sit, ne
irritent magis eos, apud quos
dicunt, ad conandum aliquid
in se atrocius: tum abstinendū
erit uerbis durioribus, & tali-
bus utendum, quibus nec offen-
dantur ipsi qui Legatos audi-
unt, nec dignitas & utilitas eo-
rū qui eos miserunt, negligatur.
¶ Fuit & Pompeij proba-
bilis fides & constātia, qui dum
Legationis officio fungeretur,
à Gentio

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.

à Gentio Rege interceptus, cū
Senatus consilia prodere iube-
retur, ardenti lucernæ admotū
digitum cremandum præbuit,
eacq; patientia Regi simul et de-
sperationem tormentis quic-
quam ex se cognoscendi excus-
sit, & expetendæ Po:Ro: amici-
tiæ magnam cupiditatem inge-
nerauit. Autor Val: Maximus.
¶ Omnium autem maxime
in hoc genere uirtutis excellue-
runt, qui olim Legatione Dei
in terris functi sunt, Prophetæ
& Apostoli. Hi nimirum man-
data sua, & illa quidem nō ter-
rena sed cælestia, & rerum non
caducarum sed æternarum. Pri-
mum diuino spiritu, tum cer-
ta indubiacq; spe & fiducia agi-
tati,

Gentius
Rex Illyri-
corū, qui
postea fide
uiolata ui-
uus et Ro-
mā in Tri-
umphū du-
ctus fuit,

Val. Max.
lib. 3. c. 3.

Omnium
excellen-
tissimi Le-
gati fue-
runt Pro-
phete &
Apostoli.

D. BRVNI DE LEGA. LIB. II.
tati, ac deinde nullis neq; iniu-
rijs neq; minis, neq; cruciatibus
quantumlibet horrendis, ac ne
morte quidem (cuius uaria ge-
nera perpessi sunt, ut gladium,
ignem, cruces, ferras, dilaniatio-
nes &c.) deterriti, forti & infra-
cto animo confecerunt, ac in su-
scepta Legatione etiam usq; ad
mortem, quā patientissimē tu-
lerunt, perseuerarunt.

*Exempla
intrepidæ
constantiae*

¶ Nam ut inter multa uel
aliqua huius rei testimonia affe-
ram. Magni certè & fortissimi,
certaq; spe confidentis animi
uox est, quam à socijs Danielis
audiuit Rex Nabuchodono-
for, Deus noster potest nos eri-
pere de camino ignis. Quod si
noluerit, notum tibi sit, o Rex,
quod

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.
quod Deos tuos non colimus.
Item illa Stephani apud Iudæos. *Act. 7.*
Dura ceruice, & incircumcisi
corde & auribus, uos semper
spiritui Sancto resistitis. Et illa *Act. 23.*
Pauli ad Principem Sacerdo-
tum. Percutiat te Deus, paries
dealbate. Item alia ad Elyman
Magum præsente Proconsule.
O plene omni dolo et omni fal- *Act. 13.*
lacia fili Diaboli, inimice om-
nis iustitiæ: non desinis subucr-
tere uias Domini rectas. Item *Act. 20.*
quod idem dixit. Ecce ego alli-
gatus spiritu uado in Hierusa-
lem, quæ in ea uentura sunt mi-
hi ignorans, nisi quod Spiritus
S. per omnes ciuitates mihi pro-
testatur dicens, quoniam uin-
cula & tribulationes me Hiero-
solymis

D. ERVNI DE LEGA. LIB. II.
solum manent: sed nihil ho-
rum uereor, nec facio animam
meam preciosiorem quam me,
dummodo ego consummē cur-
sum meum, & ministerium uer-
bi quod accepi a Domino Iesu,
testificari Euangelium gratiæ
Dei. Rursus magnum tum pa-
tientiam tum in proposito firmi-
ter constantis animi testimoni-
um est, quod de Apostolis cæsis
Acto. 5. dicitur. Ibant gaudentes a con-
spectu concilij, quoniam digni
habiti sunt affici cõtumelia pro
Act: 7. nomine Christi. Item quod Ste-
phanus cum lapidaretur dixit,
Domine ne statuas illis hoc pec-

Legatio catum.

Christi
omniū ex-
cellentissi-
ma.

¶ Hos autem omnes forti-
tudine & patientia superauit,
huius

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.
huius legationis Princeps, ser-
uator noster Christus, qui lega-
tione Dei patris fungens, post
innumeras iniurias et contume-
lias, obediens illi factus est us- *Phil. 2.*
que ad mortem, mortē autem
crucis. Qui & quod ipse fecit,
Apostolos suos ut imitarentur,
antequam ea (quæ dixi) passi
sunt, docuit. Nam apud Mat- *Matt. 10.*
thæum dicit. Non est discipulus
supra magistrum, nec seruus
supra dominum suum: sufficit
discipulo, ut sit sicut magister ei-
us, et seruo sicut dominus eius.
Si patrem familiars Beelzebub
uocauerunt, quanto magis do-
mesticos eius? Nihil enim oper-
tum est, quod non reuelatur: &
occultum, quod non sciatur.
D iij Quod

D. BRUNI DE LEGA, LIB. II.

Quod uobis dico in tenebris, dicite in lumine: & quod in aure auditis, prædicate super tecta, Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, sed potius timere eum qui potest & animam & corpus perdere in gehennam &c. Et paulò post. Nolite ergo timere. Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo qui in cælis est: qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego illum coram patre meo qui in cælis est &c. Item apud Iohannem. Non est seruus maior Domino suo, si me persequuti sunt, & uos persequantur. Item. Venit hora ut omnis

Ioh. 15.
16.

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.
nis qui interficit uos, arbitretur se obsequium præstare Deo. Sed hæc locutus sum uobis, ut cum uenerit hora, eorum reminiscimini, quia ego dixi uobis.

¶ Omitto iam prudens innumera, quæ ex Ecclesiasticis Historijs de Sanctis Dei Martyribus exëpla afferre possem. Videorq; mihi paucis his, quæ enumerata sunt, satis qui imitentur Legati Dei Episcopi & Sacerdotes, demonstrasse.

¶ Huius autem uirtutis præcepta negligunt, qui ficta humanitate & amicitia, blandis uerbis, magnificis promissis, magnarum rerum ostentata spe, malorum iniecto timore, corrupti & decepti, uel semel obitam

D iij lega-

*Pecunia
Legatorum
contra con
stantiam.*

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.
tionem deferunt, uel suscepta
mandata prætermittunt, aut re-
missius uel negligentius quam
ipsa causa postulat exequuntur.

Iohan. 6.

¶ Legationem deferuerunt
discipuli, qui recesserunt à Do-
mino & abierunt retro. Ma-
gnarum rerum spei ostentatio-
nem Legati Philippi Romam
missi, à Perseo filio corrupti, al-
terum filium Demetrium con-
tra mandatum prodiderunt.

T. Lilius
lib. 1. ab
urb. Con-
dit.

Blandis autem uerbis decepti
Albanorū Legati ad Tullum
Regem, res petitarum: & si non
redderentur bellum indictum
missi: mandata sua remissius &
negligentius, quam ipsa causa
postulauit, exequuti sunt. Pri-
mum enim comiter & benigne
à Rege

FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.

à Rege excepti. Tum celebrato
conuiuio, etiam honorati, non
prius mandata Regi exponunt,
quam idem Rex per Legatos
Albanis res non reddentibus
bellum indixit. Deinde iam
neglecta, & illis dicendi pote-
state facta, purgando tempus
terunt, ac se inuitos quicquam
quod minus placeat Tullo di-
cturos, sed Imperio subigi te-
stantur, ac uix tandem manda-
ta frigide exponentes, addunt,
res se petitarum uenisse, ni redde-
rentur, bellum indicere.

¶ Ficta autem amicitia tum
malarum rerum iniecto timore
Alcibiades Legatos Lacedæ-
moniorū circumuenit, & ne su-
scepta mandata exequerentur
D v effecit.

Plutar-
chus in Al-
cibiade
Thucid.
lib. 5. belli
Pelopono-
siaci.

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.

efficit. Libet historiam, quoniā
pulchra est, adscribere. Hanc
post Thucididem Plutarchus

*Fraus Alcibiadis,
qua Lacedæmonio-
rum Lega-
tos circum-
uenit.*

hoc modo narrat. Fœdere inter
Athenienses & Lacedæmoni-
os auctore Nicæ iuncto, maxi-
me hanc gloriam Nicæ inuide-
bat Alcibiades. Igitur dum is
contra Nicæam apud populum
multa machinaretur, forte La-
cedæmoniorum Legati Athe-
nas uenerunt, gratos (ut ipsi di-
cebāt) ac beneuolos afferentes
sermone. Vulgauerant enim
se non modo confirmandi nu-
perrime istud fœdus, sed sociē-
tatem etiam faciēdi (si Atheni-
enses uelint) plenā potestatem
habere. Primum igitur hi Ora-
tores adeuntes Senatum, cum
grauis

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.

grauissimis uerbis exposuissent
mandata, sic benigna cunctis
audientibus uisa sunt, ut ma-
gnam gratiam apud Senato-
res, qui frequentes eo die conue-
nerant, suæ Reipub: compara-
uerint. Metuens Alcibiades, ne
eadem oratione auribus multi-
tudinis blandientis, omnia sua
consilia, multo tempore agita-
ta, uno momēto peruerterent,
argutam fallaciā machinatus,
clam ad eos accessit: Comme-
moratisq; prius multis amicitiae
causis, quæ sibi cum Lacedæmo-
nijs intercedebant: Deinde,
quid, inquit, uiri Spartiatae, hu-
ius ciuitatis nostrorumq; homi-
num mores uestras aures la-
tent? An ignoratis quantū in-
ter

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.
ter Senatum populumq; Athe-
niensium interstit: hesterno die
cum tam frequenti Senatu tam
grata tamq; benigna exposui-
stis mandata, ex templo pru-
dentissimorū hominum men-
tes, quæ modesta oratione fa-
cile persuaderi solent, ut uestris
sermonibus acquiescerent com-
pulistis: nunc si id ad populum,
qui temeritate & insolētia qua-
dam loquentium uerba meti-
tur, eundem dicendi modum
seruabitis, in tantā superbiam
eorum animos efferetis, ut fru-
stra deinde à uobis, et ab ijs om-
nibus, qui uestræ causæ fauent,
laborandum esse uideatur. De-
inde adhortatur, ne populum
adeuntes sic alloquantur, ac si
mandata

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.
mandata libera ac cum omni
potestate permissa eorum arbi-
trio sint, ut coram Senatu pri-
die egerant, sed hanc amplissi-
mam authoritatem prudenti
consilio tegant, ut Senatū dein-
de populū, minime eorum uer-
bis elatum, in hanc societatem
perducere sine labore possit.
Postremo iureiurādo adactos,
ut omnia hæc silentio compri-
merent, dimisit. Postera die con-
gregata concione ueniētes La-
cedæmoniorum Legati amicis-
sime ab Alcibiade rogantur, ut
ea quæ uellent dicerent. Exem-
plo illi exposuerunt mandata
remissa sanè ac frigida, longeq;
ab ea expectatione populi, &
ea fama quæ uulgata erat alie-
na,

*Legati mi-
sere dece-
pti, ludi-
brio fue-
runt tam
Senatui
quam po-
pulo.*

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.
na, summam auctoritatē quam
habebant tegentes, ut Alcibia-
dis consilium sequerentur. Alci-
biades autem postquam illi fi-
nem dicendi fecerunt, non ut is
qui Legatos fefellisset, sed tan-
quam dolo fallaciaq; deceptus,
incredere eos cœpit, duplices,
fallaces, mutabiles appellans,
neq; sancti quicquam integriq;
quicquam in uerbis suis habentes.
Hinc populus, illinc Sena-
tus indignabatur, atq; hanc Le-
gatorum uarietatē quasi quan-
dam derisionem putabat.

¶ Quo sanè loco facilè in-
telligimus Legatos Lacedæmo-
niorum, si in sententia sua per-
seuerassent, & magnā sibi lau-
dem comparaturos, & utriq;
Reipub.

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.
Reipub. perennem inter se pa-
cem societatemq; stabilituros
fuisse. Quoniam autem nimis
creduli & inconstantes, a man-
datis suis abduci se passi sunt,
reiectis & ludibrio habitis ipsis,
magnum ex ea re bellum dein-
de exarsit.

¶ His igitur alijsq; huius *Ne incau-
ti et nimis
creduli
sint Lega-
ti.*
generis exemplis (quæ multa
quidem adhuc enumerare pos-
sem) admoniti Legati, omni-
um maxime prospiciant, qui-
bus credant, quos caueāt. Nam
habent & hodie Regū & Prin-
cipum aulæ suos impostores, in
hoc maxime doctos & compo-
sitos, ut aduenientes Legatos
uel blandis uerbis, uel magna-
rum rerū ostentata spe, uel ma-
larum

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.
larum iniectio timore, sub specie
humanitatis deceptos, ab offi-
cio abducant, eorumq; manda-
ta eludant: Idcirco Legatos nō
quidem ab eorum congressio-
ne & colloquio prohibeo, leui-
tatem tantū & inconstantiam
damno. Audient quidem om-
nes, sed et omnes cauebunt, ne-
mini fident, neq; cuiq; consilio-
rum suorum rationem temere
aperient. Quin et suspecta alio-
rum dicta atq; facta, prudenter
eludent. Quod C. Fabricium fe-
cisse legimus: Is ut Pyrrhum Re-
gem Legatus, cum eidem Rex
seorsim blanditus, ut pecuniam
à se caperet, suassisset, non ob
aliquā turpem causam, sed ob
amicitiæ & hospitalitatis indi-
cium,

C. Fabri-
cij Cōstan-
tia.

Plutar-
chus in
Pyrrho.

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.
cium, & renitente Fabricio, po-
stridie Elephantum maximum
post aulaeam, dum colloqueren-
tur, constitutum, subito ad ter-
rendum ipsum, tanquam qui
nunquā uidisset Elephantum,
produci iussisset, ac Elephas
proboscidem super caput extu-
lisset, & uocem terribilem emi-
sisset: tranquille conuersus, le-
uiterq; arridens Fabricius re-
spondit: ne heri aurum, ne ho-
die Bestia permouit.

¶ Idem Fabricius constan-
tiam suam alio quoq; exemplo
testatus est. Cū enim Pyrrhus,
Tarentinis aduersus Roma-
nos auxilium tulisset, & ad ip-
sum Legati de redimēdis capti-
uis missi fuissent (inter quos &
E Fabricius

Eutropius
lib. 2. Ro.
antiq.

Fabricius fuit fertur Regem sic admiratum esse Fabricium, ut cum pauperem eum cognouisset, non dubitarit, quarta parte regni promissa, eum, ut ad se transiret, sollicitare: Verum nec ista etiam quantumlibet maximæ spei ostentatione permotus Fabricius, à suscepto se officio abduci passus est.

Iustus etiā
erga hostē
Fabricius.

¶ Sed nec minus erga hostes etiam iustus, quam Romanis fidelis fuit: quam & ipsam Fabricij constantiam commendauit Pyrrhus. Nam cum medicus Pyrrhi ad Fabricium uenisset, promittens ueneno se Pyrrhum occisurum, si sibi aliquid polliceretur: Fabricius proditorum uincium ad Regem redu-

ci,

ci, eiq; quæ Medicus in caput eius sponondisset, dici iussit: Ad quod Rex admiratus dixisse fertur. Hic est Fabricius, qui difficilius ab honestate, quā Sol à cursu suo auerti potest. Testis Eutropius.

¶ Alij, Fabricium eam rem ad Senatum scripsisse, & Senatū per Legatos Pyrrhum ut sibi caueret admonuisse, alij, Consules, non Senatum, Legatos misisse, tradunt. Gellius horum omniū sententias in hunc modum narrat. Cum Pyrrhus, inquit, Rex in terra Italia esset, & unam atq; alteram pugnam prospere pugnasset, satisq; angerentur Romani, & pleraq; Italia ad Regē descuiisset: Tum

E ij Am-

Varietas
historico =
rū de Pyr
rho & Fa
bricio.
Lib. 3.
noct. att.
c. 8.

D. ERVNI DE LEGA. LIB. III
Ambraciensis quispiam Timochares., Regis Pyrrhi amicus, ad C. Fabricium Consulem fur tim uenit, ac præmium petiuit, & si de præmio conueniret, promisit Regem uenenis necare, idq; facile esse factu dixit, quoniam filij sui pocula in conuiuio Regi ministrarēt; Eam rem Fabricius ad Senatum scripsit. Senatus Legatos ad Regem misit mandauitq; ut de Timochare nihil proderent, sed monerent, ut Rex circumspectius ageret, atq; à proximorum insidijs salutem tutaretur, hoc ita (uti diximus) in Valerij Antiatis historia scriptū est. Quadrigarius autem in libro Tertio, non Timocharem sed Niciam adijisse ad

DE FOR. ET CON. LEGA. CAP. X.
ad Consulem scripsit, neq; Legatos à Senatu missos, sed à Consulibus, & Regem Populo Ro: laudes atq; gratias scripsisse, captiuosq; omnes, quos tum habuerit, restituisse & reddidisse.

¶ Consules tum fuerunt, C. Fabricius atq; Aemilius. Tenor litterarum Consulum ad Pyrrhum Regem. Litteras, quas ad Regē Pyrrhum, super ea causa miserunt, Cl. Quadrigarius scripsit fuisse hoc exemplo. Consules Romani salutē dicunt Pyrrho Regi. Nos pro tuis iniurijs, continuo animo strenui commoti, inimiciter tecū bellare studemus: sed communis exempli & fidei ergo uisum est, uti te saluum uelimus, ut esset quē armis uincere possumus.

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.

simus. Ad nos uenit Nicias familiaris tuus, qui sibi precium a nobis peteret, si te clam interfecisset: id nos negauimus uelle, neue ob eam rem quicquam commodi expectaret, & simul uisum est, ut te certiores faceremus, ne (si quid eiusmodi accidisset) nostro consilio ciuitates putarent factum, & quod nobis non placet precio aut premio aut dolo pugnare.

DE

DE CONTINENTIA LEGATORUM. Cap. XI.

Equitur ut de Temperantia dicamus. Ea est (ut Cicero definit) *Cicero de inuentione lib. 2.* rationis in libidine, atque in alios non rectos impetus animi firma & moderata dominatio.

Philosophi duplicem animi *Affectus hominum in appetitu.* morum esse dicunt, quarum alteram in appetitu, alteram in ratione ponunt.

In appetitu affectus sunt, & horum quidam placiti & leues, quos constantias uocant. Quidam inquieti, turbulenti, & rationi contrarii, quos Poë

ta

D. BRUNI DE LEGA. LIB. II.
virgilius
libro 6.
Aeneidos. ta his uersibus exprimit.
Igneus est ollis uigor et caelestis
origo

Seminibus, quantum non no-
xia corpora tardant.

Terreniq; hebetant artus mo-
ribundaq; membra.

Hinc metuunt, cupiuntq; do-
lent, gaudentq; nec auras

Respiciunt, clausæ tenebris &
carcere cæco.

Appetitus igitur, & qui in eo
sunt affectus, hominem huic &
illuc rapiunt. Ratio autē, quid
faciendum fugiendumq; sit, ex-
planat. Itaq; sit, ut ratio præsit,
appetitus obtemperet. Virtus
autem, per quā in omni actio-
ne appetitus rationi subijcitur,
ne uel longius siue cupiendo si-
ue fu-

*Quid tem-
perantia
seu conti-
nentia.*

DE CONTI. LEGA. CAP. XI.
ue fugiendo, quam ratio sua-
det, uagetur: nec propter pigri-
tiam aut negligentia rationem
deserat, temperantia uocatur.
Itaq; quod Cicero, definiendo
temperantiam, dixit, eam esse
dominationē rationis, eod perti-
net, ut intelligamus, rationem
dominam esse in regno anime.
Et quod addit, in libidinem ali-
osq; non rectos impetus, appe-
ritum & affectus intelligit: In
hos enim dominatur ratio.

¶ Postremo quod adiicit
eam dominationē firmam esse
& moderatā, certum quendam
modum & ordinem in omni-
bus actionibus seruandum in-
telligit, ut nihil inconsulto, nihil
temere, nihil fortuito ac negli-
F genter

*Seruare
modum et
decorū in
omnibus.*

D. BRVNI DE LEGA. LIB. II.
genter agamus, nec ad agendū
minorem maioremue curam
& operam, quam causa postu-
lat, suscipiamus, & ut nihil eo-
rum, quæ ad liberalem speciem
actionis pertinent, quod de-
corum appellatur, intermitta-
mus.

Continentia. ¶ Habet autem hæc uirtus,
partes subiectas duas. Conti-
nientiam & Modestiam. Conti-
nientia, cupiditates & Beluinos
animi motus sedat, ut non deli-
cate & molliter: sed parce, ca-
stè, sobriè ac temperanter uiua-
Modestia. mus. Modestia, ordinem, con-
stantiam, & moderationem in
omnibus dictis factisque seruat:
ut nihil temere, nihil inconsul-
to, nihil quod non deceat, aga-
mus.

